

**UCHWAŁA NR XXVIII/253/2020
RADY GMINY PIEKOSZÓW**

z dnia 30 grudnia 2020 r.

**w sprawie przyjęcia sprawozdania z realizacji „Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami GMINY
PIEKOSZÓW na lata 2018 - 2021” za okres 2018 - 2020.**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 2 i 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2020 r. poz. 713 i 1378), art. 87 ust. 5 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. z 2020 r. poz. 282, 782 i 1378) Rada Gminy Piekoszów uchwala, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się sprawozdanie Wójta Gminy Piekoszów z realizacji „Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami GMINY PIEKOSZÓW na lata 2018-2021” za okres 2018 - 2020, stanowiące załącznik do uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Piekoszów.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodnicząca
Rady Gminy Piekoszów

Barbara Długosz

Załącznik
do uchwały Nr XXVIII/253/2020
Rady Gminy Piekoszów
z dnia 30 grudnia 2020 r.

SPRAWOZDANIE
Z REALIZACJI „GMINNEGO PROGRAMU OPIEKI NAD ZABYTKAMI
GMINY PIEKOSZÓW NA LATA 2018 – 2021”
za okres 2018 – 2020

Piekoszów, listopad 2020 rok

Priorytet I:

Rewaloryzacja dziedzictwa kulturowego, jako element rozwoju społeczno-gospodarczego;

Kierunki działań	Działania
Zahamowanie procesu degradacji zabytków i doprowadzenie do poprawy ich stanu technicznego	<p>Prowadzenie regularnych kontroli stanu zachowania zabytków będących własnością gminy;</p> <p>Opracowanie procedur postępowania ws. remontów obiektów ujętych w Gminnej Ewidencji Zabytków, ale nie wpisanych do rejestru zabytków nieruchomych województwa świętokrzyskiego;</p> <p>Opracowanie planów remontów i konserwacji obiektów ujętych w Gminnej Ewidencji Zabytków (we współpracy z właścicielami nieruchomości, na których położony jest zabytek);</p> <p>Opracowanie wytycznych konserwatorskich w sprawie wyceny oraz sposobów realizacji remontów przy obiektach ujętych w Gminnej Ewidencji Zabytków;</p> <p>Podejmowanie starań o pozyskanie środków finansowych na realizację zadań związanych z poprawą stanu technicznego zabytków ujętych w Gminnej Ewidencji Zabytków;</p> <p>Realizacja niezbędnych prac przy obiektach o awaryjnym stanie technicznym grożącym destrukcją oraz całkowitą utratą wartości zabytkowych;</p>

Priorytet II:

Ochrona krajobrazu kulturowego i świadome jego kształtowania;

Kierunki działań	Działania
➤ Ochrona planistyczna krajobrazu kulturowego i układów ruralistycznych na terenie gminy	<ul style="list-style-type: none">▪ Kontynuacja prac przy przygotowywaniu miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla terenu całej gminy;▪ Opracowanie miejscowego planu zagospodarowania dla ruin pałacu Tarłów w Podzamczu i jego otoczenia w zakresie niezbędnym dla ochrony jego wartości zabytkowych;▪ Konsekwentne egzekwowanie zapisów dotyczących działalności inwestycyjnej na obszarach objętych ochroną (w zakresie wysokości zabudowy, jej charakteru i funkcji);▪ Walka z samowolami budowlanymi;▪ Ochrona panoram widokowych oraz przedpola widokowych wsi i miast o wartościach kulturowych;
➤ Monitorowanie stanu ruin pałacu Tarłów w Podzamczu dla rozwoju społeczno - gospodarczego gminy	<ul style="list-style-type: none">▪ Monitorowanie kwestii prawno-własnościowych zabytku oraz podjęcie współpracy z właścicielem zabytku w zakresie ewentualnych prac budowlano - konserwatorskich i adaptacyjnych;

Cmentarz parafialny w Piekoszowie – jest w stosunkowo dobrym stanie zachowania. Pomimo znaczącej degradacji technicznej poszczególnych nagrobków, zwłaszcza tych najstarszych, cmentarz zachował swój historyczny charakter oraz walory krajobrazowej. Jego bryła jest wciąż wyróżniającym się, wyodrębnionym z rolniczego otoczenia elementem krajobrazu. Wciąż czytelna kompozycja przestrzenna, pozostałości starodrzewu oraz murowane ogrodzenie, uzupełnione są o zabytkową kaplicę oraz poszczególne, historyczne nagrobki. Składa się to na spójny i wartościowy element dziedzictwa lokalnego. Jednocześnie, podkreślić należy, że ogromne znaczenie dla kontekstu urbanistycznego i krajobrazowego cmentarza ma zachowanie jego otoczenia – niezagospodarowanego – rolniczego i leśnego.

Osobnym zupełnie zabytkiem – zarówno ze względu na stan zachowania, rangę oraz niewykorzystany potencjał – jest **Ruina pałacu Tarłów w Podzamczu**. Nieustalona ostatecznie własność zabytku, chaotyczne rozprzestrzenianie się zabudowy podchodzącej niemal pod mury pałacu (pomimo wpisu do rejestru otoczenia zabytku w promieniu 100 m od murów obwodowych) spowodowały zaniebdania mające bardzo niekorzystny wpływ nie tylko na stan techniczny zabytku, ale również jego walory krajobrazowe. Ruina pałacu Tarłów jest zabytkiem o znaczeniu ponadlokalnym, krajowym. Reprezentacyjna bryła, układ i charakter pomieszczeń wskazują na wczesnobarokowe pochodzenie założenie. Naroża budowli, górujące w czterech punktach ponad centralnym korpusem, pomimo, że nadawały pałacowi akcent warowności, są już tylko reminiscencją funkcji obronnej. Pałac w Podzamczu należy do grupy analogicznych, cennych zabytków z tzw. polskich pałaców wczesnobarokowych: Ujazdów (1614-1626), Biała Podlaska (ok. 1622), Kruszyna (1630), Kielce (1636-1641). Na szczególnie podkreślenie zasługuje uderzające podobieństwo pałacu w Podzamczu i kieleckiego pałacu biskupów krakowskich. Podobieństwo to, wynikające być może ze wspólnego projektanta, a być może z legendy odnoszącej się do urażonej przez krakowskiego biskupa dumy Tarłów, jest bezsprzeczne. Dodaje to tym większą wartość lokalną pałacu, który wraz z pałacem biskupów krakowskich w Kielcach tworzy ciekawy kontekst historyczny, artystyczny i naukowy.

Jednocześnie w **Gminnej Ewidencji Zabytków** umieszczonych jest wiele cennych lokalnie, niewielkich zabytków ważnych dla społeczności Piekoszowa – kapliczek, figur i krzyży przydrożnych. To one budują świadomość historii i przynależności do danego obszaru, są niemymi i często ostatnimi świadkami losów funkcji danych miejsc, historycznych centrów wsi, przepraw czy ważnych wydarzeń z przeszłości. Włączone do Gminnej Ewidencji Zabytków na etapie jej aktualizacji kapliczki i krzyże przydrożne są przejawem dostrzegania tych wartości przez Gminę Piekoszów i troski o ich zachowanie w dla następnych pokoleń. Ewidencja ta obejmuje 47 zabytków nieruchomych z terenu całej gminy, w tym również cztery obiekty wpisane do rejestru zabytków oraz zawiera 93 stanowiska archeologiczne.

- ✓ wykonanie izolacji przeciwwilgociowej,
- ✓ uzupełnienie narysów ziemnych dział architektury obronnej oraz zabytków archeologicznych nieruchomości o własnych formach krajobrazowych,
- ✓ działania zmierzające do wyeksponowania istniejących, oryginalnych elementów zabytkowego układu parku lub ogrodu,
- ✓ zakup materiałów konserwatorskich i budowlanych niezbędnych do wykonania prac i robót przy zabytku,
- ✓ zakup i montaż instalacji przeciwwłamaniowej oraz przeciwpożarowej i odgromowej

W oparciu o wyżej wskazaną uchwałę udzielono dotacji dla obiektów wpisanych do rejestru zabytków oraz do gminnej ewidencji zabytków i tak:

- 1) *uchwała LVIII/415/2018 z dnia 26 czerwca 2018 r. - w sprawie udzielenia dotacji na prace konserwatorskie, restauratorskie i roboty budowlane przy zabytku nieruchomym wpisanym do rejestru zabytków – dotyczyła kościoła parafialnego pw. Narodzenia NMP w Piekoszowie* wpisanego do rejestru zabytków Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Kielcach pod pozycją A: 441. Udzielono dotacji w kwocie 100.000 zł, na roboty obejmujące:
 - remont tynków naw bocznych i prezbiterium kościoła, oraz
 - remont tynków cokołów.

Poprzednia dotacja udzielona również z budżetu gminy miała miejsce w 2017 roku - Rada Gminy przeznaczyła kwotę 150.000 zł. na zadanie pn. „Renowacja elewacji zachodniej i wież kościoła parafialnego p.w. Narodzenia NMP w Piekoszowie wraz z dostosowaniem do funkcji turystycznych”.

- 2) *Uchwała LX/432/2018 z dnia 02 sierpnia 2018 r. - w sprawie udzielenia dotacji na prace konserwatorskie, restauratorskie i roboty i roboty budowlane przy zabytku nieruchomym znajdującym się w Gminnej Ewidencji Zabytków – dotyczyła krzyża przydrożnego na postumencie z XX wieku (przy zjeździe na cmentarz w Piekoszowie).* Udzielono dotacji w kwocie 10.000 zł, na roboty obejmujące:
 - rozmontowanie górnej części figury tj. samego krzyża na nowy z tego samego materiału (piaskowca),
 - oczyszczenie korpusu z napisem i jego konserwacja,
 - uzupełnienie ubytków części podstawy figury,
 - przygotowanie podstawy cokołu betonowego i obłożenie piaskowcem o grubości 6 cm,
 - odnowienie napisów i konserwacja całości figury,
 - odtworzenie zniszczonej przynależności zabytku poprzez poprawienie kostki brukowej wokół krzyża.

W 2018 roku opracowana została *Gminna Ewidencja Zabytków*, zgodnie z wymogami ustawy z dnia 23 lipca 2003r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami w formie kart adresowych obiektów ujętych w tej ewidencji i uzyskała pozytywną opinię Świętokrzyskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Kielcach (zarządzenie Wójta Gminy Piekoszów Nr 0050.52.2018 z dnia 27 lipca 2018 roku). Ewidencja ta obejmuje 47 zabytków nieruchomości z terenu całej gminy, w tym również cztery obiekty wpisane do rejestru zabytków oraz zawiera 93 stanowiska archeologiczne.

- ✓ Przegląd Kolęd i Pastorałek,
- ✓ Przegląd Teatralny we współpracy z ZOPI w Micigoździe.

Kolejny projekt realizowany przez Bibliotekę Centrum Kultury w Piekoszowie to projekt pt. „**Piekoszów z kulturą**”, dofinansowany ze środków Narodowego Centrum Kultury w ramach Programu Dom Kultury+ Inicjatywy Lokalne 2019. Projekt składał się z kilku części, z których najważniejszą było badanie potrzeb i oczekiwań mieszkańców w zakresie działań kulturalnych, analiza pracy instytucji oraz nakreślenie w jakim kierunku powinny być prowadzone działania, aby odpowiadać na zmieniające się trendy i spełnić potrzeby społeczności. BCK zorganizowała dla mieszkańców gminy badania ankietowe oraz Forum Lokalne pn. „Piekoszów z kulturą”. W ramach projektu wsparcie finansowa otrzymała inicjatywy oddolne zgłoszone przez chętnych mieszkańców czy grupy formalne i nieformalne. W ramach programu odbyły się następujące wydarzenia:

- ✓ 100- lecie Szkoły Podstawowej w Zajączkowie,
- ✓ Piknik rodzinny, ognisko integracyjne w Wincentowie,
- ✓ Folkowo i wesoło (Przegląd solistów przyśpiewek ludowych),
- ✓ Warsztaty z wyplatania w Brynicy,
- ✓ Wydanie dwóch tomików wierszy lokalnych pisarzy z Gminy Piekoszów:
 - ❖ Stanisława Rogali – „Rozmowy z lasem”,
 - ❖ Iwony Gałęzowskiej – *Do nieskończoności płynę*”.

3. Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Piekoszów.

Obowiązujące studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Piekoszów uchwalone zostało przez Radę Gminy Piekoszów w dniu 5 września 2000 r. poprzez podjęcie uchwały Nr VI/34/2000. Studium to kolejno zmieniane było uchwałami:

- ✓ XXXII/330/2005 z dnia 28 września 2005 r.
- ✓ LXVIII/464/2014 z dnia 31 października 2014 r.
- ✓ XL/276/2017 z dnia 31 maja 2017 r.

Studium to poddane było ocenie aktualności, Rada Gminy Piekoszów w dniu 30 marca 2016 r. podjęła uchwałę Nr XXIII/158/2016 w sprawie aktualności studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego oraz miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego Gminy Piekoszów. Przeprowadzona analiza wykazała znaczny stopień dezaktualizacji zawartych w dokumencie informacji i konieczność dokonania niezbędnych uzupełnień w zakresie diagnozy uwarunkowań zagospodarowania przestrzennego gminy. Sformułowano również zaktualizowane kierunki polityki przestrzennej Gminy Piekoszów, opierając się zarówno na wynikach analizy uwarunkowań, o których mowa w art. 10 ust. 1 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, jak również na ocenie potrzeb własnych oraz zasadności wniosków złożonych przez osoby prawne i fizyczne w sprawie dokonania zmian w sposobie przeznaczenia terenów.

Mając na względzie ustalenia oceny aktualności studium Rada Gminy Piekoszów w dniu 27 czerwca 2019 r. podjęła uchwałę Nr XII/89/2019 w sprawie przystąpienia do sporządzenia zmiany

opracowania planistyczne, a z drugiej zaś, determinował będzie przyszłe dokumenty programujące rozwój lokalny.

5. Problemy związane z ochroną i opieką nad zabytkami i dziedzictwem kulturowym gminy

Realizacja zadań w zakresie ochrony i opieki nad zabytkami nastęrcza wielu trudności, a podstawowy problemem stanowi brak wystarczających środków finansowych na realizację tych zadań, a także często występujący nieuregulowany stan prawny nieruchomości (zabytku).

Jak opisano we wstępie do niniejszego sprawozdania *Ruina Pałacu Tarłów w Podzamczu* jest zabytkiem o znaczeniu ponadlokalnym, krajowym, o niejasnym stanie prawnym. Próby uregulowania tego stanu rzeczy rozpoczęły się w 2018 roku, poprzez wydanie decyzji Starosty Kieleckiego z dnia 07.06.2018r. znak: GN-II.660.11.4.2018, na mocy której orzeczono wprowadzenie z urzędu zmiany w bazie ewidencji gruntów i budynków w odniesieniu do działki oznaczonej nr 37/1 o pow. 0,3300ha, polegającej na przywróceniu wpisu „użytkownika” - Świętokrzyskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Kielcach. Decyzja ta na skutek odwołania konserwatora zabytków nie została się w obrocie prawnym, Świętokrzyski Wojewódzki Inspektor Nadzoru Geodezyjnego i Kartograficznego w Kielcach wydał w dniu 1.08.2018r. decyzję znak: WIG.II.7221.82.2018, którą uchylił w całości zaskarżoną decyzję Starosty Kieleckiego i umorzył postępowanie w całości, gdyż w ocenie organu odwoławczego postępowanie przeprowadzone w pierwszej instancji było od samego początku bezprzedmiotowe. Z wcześniejszej informacji ze Starostwa Powiatowego w Kielcach wynika, że z wniosku zainteresowanego prowadzone jest postępowanie o ustalenie istnienia prawa własności w celu właściwej ochrony o przyjęcie zastępstwa procesowego do Głównego Urzędu Protektorii (sygn. akt IC 79/10 i IC 67/15).

W 2020 roku Świętokrzyski Wojewódzki Konserwator Zabytków w Kielcach złożył wniosek do Starosty Kieleckiego o wywłaszczenie nieruchomości, na której znajduje się ruina Pałacu Tarłów na rzecz Gminy Piekoszów – właściwej ze względu na miejsce położenia tego zabytku. Postępowanie jest w toku, w kwestii ewentualnego wywłaszczenia na rzecz Gminy Piekoszów, konieczne jest stanowisko Rady Gminy Piekoszów, gdyż samo zabezpieczenie ruiny przed dalszą degradacją wymaga znacznych nakładów finansowych, których gmina nie może przeznaczyć, przy obecnym wieloletnim zaangażowaniu środków na zadania inwestycyjne wpisane do wieloletniej Prognozy Finansowej Gminy Piekoszów na lata 2020 – 2030.

Przewodnicząca
Rady Gminy Piekoszów
Barbara Drogosz

UZASADNIENIE

do uchwały Nr XXVIII/253/2020 Rady Gminy Piekoszów z dnia 30 grudnia 2020 r. w sprawie przyjęcia sprawozdania z realizacji „Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami GMINY PIEKOSZÓW na lata 2018 - 2021” za okres 2018 - 2020.

Zgodnie z przepisem art. 87 ust. 1 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. z 2020 r. poz.282, 782 i 1378) wójt sporządza na okres 4 lat gminny program opieki nad zabytkami.

Obowiązujący „Gminny Programu Opieki nad Zabytkami GMINY PIEKOSZÓW na lata 2018-2021” – przyjęty został uchwałą Nr III/28/2018 Rady Gminy Piekoszów z dnia 20 grudnia 2018 r. i ogłoszony w Dzienniku Urzędowym Województwa Świętokrzyskiego z dnia 14 stycznia 2019 r. pod poz. 438.

Przepis art. 87 ust. 5 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami przewiduje obowiązek sporządzania przez wójta sprawozdania z realizacji programu, co 2 lata i przedstawiania sprawozdania radzie gminy. Natomiast przepis art. 18 ust.2 pkt 2 daje uprawnienie Radzie Gminy do przyjmowania sprawozdań z działalności Wójta.

Niniejsze sprawozdania obejmuje realizację „Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami GMINY PIEKOSZÓW na lata 2018-2021”, za okres 2018 - 2020.

Przewodnicząca
Rady Gminy Piekoszów

Barbara Progoz
Barbara Progoz